

Wycieczka techniczna Warmińsko-Mazurskiej OIB Kanałem Elbląskim

Halina Wasilczuk

sekretarz Komisji Ustawicznego Doskonalenia Zawodowego

W-MOIB

Fot. **Piotr Juraniec**

59-osobowa grupa członków Warmińsko-Mazurskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa z rejonów Olsztyna, Ostródy, Giżycka i Elbląga 25.08. br. przeprawiła się trasą Kanału Elbląskiego na odcinku Buczyńiec – Elbląg. Cel wyprawy – integracja, aktywny wypoczynek i poznanie mechanizmów funkcjonowania tego niezwykłego, unikatowego w skali światowej dzieła hydrotechnicznego.

Niewiele jest w Polsce zabytków techniki tak znanych i popularnych. Co najważniejsze, pomimo upływu 140 już lat od momentu uruchomienia kanału, jest on nadal sprawny.

Kanał Elbląski jest najdłuższym kanałem żeglownym w Polsce. Jego długość wynosi 151,6 km. Jest zabytkiem o randze światowej. Wszystkie obiekty związane z kanałem zostały przemyślnie zaprojektowane tak, by całość działała bez zarzutu w długim okresie czasu. Funkcjonujący dziś system, w którym nie dokonuje się ingerencji konstruktorskich, a jedynie wymienia elementy wyeksploatowane na nowe, wykonywane ściśle według historycznych modeli, dowodzi geniuszu autora. Zasada działania elementów najbardziej spektakularnych, jak pochylnie, została wypracowana przez **Jacoba Steenkego** podczas wizyt na Kanale Morrisa (USA) i na podstawie jego dotychczasowej wiedzy oraz dostosowana do lokalnych warunków.

Rozwiązania techniczne Kanału Morrisa zostały zaadaptowane dla Kanału Elbląskiego, ale poprzez wprowadzenie wielu zmian stały się modelowym dla światowego budownictwa hydrotechnicznego układem pochylni z grzbietami górnymi. System ten był wyjątkowo wodooszczędny. Realizacja pomysłu zapewniła autorowi miejsce w historii techniki, a kanałowi – w grupie najwybitniejszych dzieł XIX-wiecznego budownictwa wodnego. Pochylnie Kanału Elbląskiego stały się modelowym przykładem pochylni podłużnej. Już w chwili uruchomienia kanału doceniono zastosowane rozwiązania, a we wszystkich podręcznikach budownictwa wodnego od połowy XIX i w XX w. omawiane były pochylnie kanału.

Kanał Elbląski, który stanowi największą atrakcję turystyczną obszaru, łączy jezioro Druzno z Drwęcą oraz z jeziorem Jeziorak. Przy budowie wykorzystano jeziora leżące na różnych wysokościach. Różnica poziomów sięga 100 m. W skład drogi wodnej kanału wchodzi różne elementy będące częścią systemu jak: pochylnie, śluzy, jazy, wrota ochronne (bezpieczeństwa, przeciwpowodziowe). Osobliwością na skalę europejską i największą atrakcją jest zespół 5 pochylni, po których przetacza się statki na specjalnych platformach ustawionych na szynach. Zastosowane w tym celu szynowe urządzenia wyciągowe napędzane są mechanicznie siłą przepływu wody.

Szlak ten umożliwia niezwykłą podróż po świecie XIX-wiecznej techniki. Obiekty hydrotechniczne stanowią wyjątkową atrakcję nie tylko dla inżynierów i techników budownictwa.

